

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: egész évre 16 kor. félre 8 kor,
negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor.
félre 10 kor. negyed évre 5 kor.
Egyes szám ára: 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.

Laptulajdonosok és főszerkesztők:

JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:

Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11

Kiadóhivatal:

HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
Telefon sz. 85.

Tisztelt Polgártársak!

Súlyos napokat élünk. A nemzet megpróbáltatásának súlyos napjait.

Az eseményeket tétlenül nézünk nem szabad, nem lehet, a mikor nagy nemzeti érdekeinkről, nagy nemzeti jogos követelésünkről van szó.

Ismereteselek előttetek a katonai nemzeti követelések és ezek jogossága; ismereteselek előttetek az ezek megvalósítása elé gördített akadályok. De ezeket az akadályokat leküzdeni kell, mert leküzdhetők. A nemzeti követelések jogosságában való tudat és az ezen alapuló erős nemzeti akarathoz mi sem állhatja útját.

Polgártársak! A katonai nemzeti követelések kérdésében nyílt, határozott állást foglalni és ennek nyílt kifejezést is adni elmulaszthatlan kötelesség.

En okból 1. szeptember hó 20. ma, vasárnap d. e. 10 órakor a »Pest« szálloda nagytermében tartandó

népgyűlés

összehívását határoztuk el, melyre a t. Polgártársakat van szerencsénk tisztelettel meghívni.

Tisztelettel

Dr. Liposzenosics Lázár,

a szabadelvű párt előkészítő bizottságának elnöke.

Dr. Vojnics Gyula,

a bizottság jegyzője.

A király haragszik.

...Hát ha haragszik, majd megbékül.

A nemzet is »haragszik ám!... Hát ezzel ki törődik? — Majd ez is megbékél mindjárt, mihelyst a király — nem haragszik.

A nemzetnek igaza van. Ezt a király előbb-utóbb belátja. Akkor aztán szent a béke. »Addig haragszunk.«

Kicsinyes dolog ugyan, két ilyen hatalmas ország föntartó tényező között az eféle »haragszom-radosdi« de hát ha egyelőre másképp nem lehet: hát maradjunk ebben.

Kinos kénytelen állapot, az igaz. Sok nagy kár omlik belőle a hazára. De majd csak csurdul-cseppen a haszna is, ha egyszer meglesz a kivánt kibontakozás. — Addig csak nyeljük-tűrjük a keserűséget. — Sokat »nyelt« már a magyar ügyis. Háromszáz hosszú esztendő véres próbái edzették az idegeit az eféle

kinpadra feszítettetéshez. Kibirtuk. — Most is kibirtuk.

Csak türelem és kitartás. Döntő csatát sohasem nyertek egy nap alatt. Egyszer le a kerék, máskor fel. Minden jó ha vége jó.

Sok a baj, gond, bú, aggodalom? Lesz még öröm is ezen a világon! A gyűszűvirág mérges kelyhében is, tud a méh mézet találni.

A nemzet is kigázol ebből a kelletlen mérges állapotból. Csak várjunk. — Várhatunk. És végezetre csak jót várhatunk.

A mi a mienk azt el nem vehetik. A mi, a mi jogunk, azt el nem tiporhatják. Kőbe vésett, ércbe irt szent jogok azok. Visszapattantják a Manlicher golyókat és letördelik a cserepárok szuronya hegyét.

Tehát csak bátran, csüggedetlenül!

A nemzet jobbjai, fáradhatatlan lelkes harcossai őrt állnak a nemzet jogai mellett. A nemzet is tegye meg a magáét. Tűrjön, várjon, szenvedjen — ha kell. Ha másképp nem lehet. — Tegye azt a mit Kossuth Lajos kivánt 48-ban. — »Ha van vágy, kielégítetlen: maradjon. Ha van seb, mely irra vár: sajogjon — még egyideig...« Az egyén fájdalma ne muljon el: a haza gondja legyen a legfőbb gond!

Gazdasági válság fenyegeti a Tiszadunamosta rónákat? Ugyan ez fenyegeti a Lajtán túli sógorok görbe országát is.

Az egyesek baja az összesé. *Nincs pénze a népnek, kenyérre, ruhára? — Nincs adóra sem! — A tisztviselők fizetését nem emelik? A civillistát sem.*

A három éves vén bakákat bentlogják? Nem lesz rekruta sem!

A ki bírja az marja. Majd elválík: ki nevet utoljára. De különben mi sem kárörvendően nevetni, sem kárvallottan sirni nem akarunk. Mi csak majd a nepfenség komoly önérzetével fogadjuk és ünnepelejük azt a biztos győzedelmet, a melynek a logika kérlelhetetlen törvényei szerint előbb vagy utóbb mulhatatlauul be kell következnie; mert hisszük, valljuk, tudjuk, hogy a mi nagyjaink ha-

zafias csoportja és a törvényhozásnak minden tagja, a nemzeti közérzet támogatásával olyan szent ősi jogokért küzd, a melyek elévülhetetlenek s a melyeknek feltartóztatlan előnyomulása előtt le kell omlani minden akadálnak, még a — király ő felsége állítólagos haragjának is.

Mert azt mondják — (mi nem hisszük) — hogy a magyar király haragszik.

Kire? Miért?

Miránk magyarokra, azért, hogy nem akarunk osztrákok lenni, hanem magyarok? Azért, hogy nemzeti nyelvünket nemzeti lobogónkat akarjuk visszahelyezni abba a természetes ősi jogukba, a melyekben voltak Szent István, Nagy Lajos és igazságos Mátyás királyaink idejében? *Ezért* haragudnék ránk a mai magyar király? — Hihetetlen!

Mi azt hisszük, hogy nem ő haragszik, minden hadparancs daczára sem, hanem az ő gonosz tanácsadói dühöngenek reánk.

A fekete kamarilla, az vicsorgatja ránk a fogait ismét, mint már annyiszor három századon át, 48 előtt és 48 óta! — Mi tehát nem a magyar királylyal és a magyar király ellen harczolunk, hanem az ellen az átkos és ezerszer átkozott »bécsi kéz« ellen, mely hadparancsokat irat alá, mely gyilkos körmeivel sohasem szűnik meg tépni-szaggatni sziveinket.

Mi, a mi királyhűségünkben most is azt valljuk, hirdetjük, érezzük a mit mérhetetlen fájdalomában Bánk-bán mondott oda komor fönsséggel Endre királynak:

»Királyom! En *Veled* nem harczolok!

Szent vagy Te én előttem... Istenem, s hazám után legszentebb.«

Mink a mi jó királyunk ellen nem harczolunk. Hogyis harczolnánk? — Hiszen ebben a nagy nemzeti küzdelemben neki, a magyar királynak velünk kell lennie: velünk a magyar nemzettel.

És velünk is lesz bizonyára. Mert Őt az idők viharai csudálatos suttogással bizonyára megtanították arra, hogy a

magyar királynak nem csak jónak. hanem bölcsnek is kell lennie. Messzire századokra előre látónak!

Ha bölcs nem volna a mi jó királyunk: nem építette volna újra a nemzet segítő kezével, pazar fényességgel Mátyás királynak hajdani palotáját!...

Itt kell lakozniok a jövő magyar királyoknak! És annak a tündéres szép márvány palotának az ormán ott kell hogy legyen a magyar szent trikolór!...

Ha a király ezt belátja, és pedig azt hisszük mihamar belátja, akkor aztán bekövetkezik az az óhajta várt dicsőséges idő, a mikor a király se haragszik, a nemzet se haragszik, hanem a béke megszentelt érzelmeiben egygyé forradva becsülik egymást annak a mik: ország fentartó közös egyforma őserőnek

A Habsburgok dynastiájában különös véletlenkép, még egy királyt sem nevez a magyar történet »Nagy«-nak.

Hisszük, reméljük, hogy I. Ferencz József királyunknak megadja a történelem ítélőszéke ezt, a királyoknál is ritka kitüntetés. A jó királyból »Nagy« király lett. — A nagy királyok fölment homlokát pedig nem borithatja el ilyen kicsinyes emberi tulajdonság felhője, mint a duzzogásé.

Ezért nem hisszük a mit katonai és egyéb körökben célzatosan hiesztelnek, — hogy a király haragszik.

Nem hisszük. És ezzel a király iránt való tiszteletünket sokkal inkább kimutattuk, sem mint azok, a kik mást hirdetnek. — Hát csak várjuk türelemmel, ki nek lesz igaza....

Az én ünnepem.

*Nagy ünnep van. Minden ember
Lelkét a hitnek szenteli.*

*Magam vagyok s gondolkodom
Boldog, szép álmokkal teli.
Ünneplek én is, mert a hit
Könnyit e terhes életem,
Ünneplek, bárha jól tudom,
Máskor van ünnepem nekem!*

*A mikor a leveledet
Boldog hévvel olvashatom
S mintha egész közel volnál,
Szived dobogását hallom,
A mikor az olvasásnál
Örömtől reszket a kezem,
Akkor mondok hála imát,
Akkor van ünnepem nekem!*

*A mikor kart karba téve
Ragyogó, szép szemed nézem
S jövő boldog életünket
Képeledbe idézem,
A mikor édes szavadra
Örömkönyt sir a szemem:
Akkor mondok hála imát,
Akkor van ünnepem nekem!*

Ács Jenő.

Drága kincsek.

— A »Bácsmegyei Napló« eredeti tárczája. —

Irta: Herceg Ferencz.

Egész Indiában híres vala Habar Ephraim az ő ritka és milliokat érő drága kincseiről.

A válság.

Bedenk ich die Sache ganz genau
So brauchen wir gar Keinen Kaiser.

Heine.

Csanádmegye közgyűlésén megtagadták a vililisták összeírására vonatkozó kormányrendelet végrehajtását. A nemzet akarata egyre erősödik. Hasztalanul jött segítségül a német császár. Az Istennek egy kedveltje van csak: a nép, a nemzet igaza és ezt segíti minden és mindenki ellen.

És mindenfelé, még Bécsben is, épen a császárlátogatás alkalmából, támadnak kedvező jelek. Miért félünk?

Az osztrák császárság ellen.

A legkedvezőbb jel, hogy az osztrák németek maguk akarják az osztrák császárság bukását. A következő távirat ad erről hírt:

Bécs, szeptember 19

A nagynémetek ülést tartottak, a melynek egyetlen tárgya volt a helyzet megbeszélése és a Los von Ungarn jelszó alatt megindítandó mozgalom. A gyűlésen határozatban mondták ki, hogy kívánják a német birodalommal való államjogi kapcsolatot s ezzel természetesen a végleges különválást Magyarországtól.

Bár csak minél előbb, bár csak holnap teljesednék az óhajtasuk.

Héderváry ur véleménye.

Héderváry azt maga is elismeri, hogy a hadiparancs izgatottságot keltett. Hanem az egészet csak konfliktusnak tekinti, melyet el kell simítani. Elismeri a gróf ur, hogy a korona konfliktusba esett a nemzettel, hanem azért szembe akar szállani a magyar nemzet mozgalmával. És ő felségének a királynak egy ilyen alak osztogat tanácsokat. Egyik sértés a másik után.

Különben Héderváry urat ma ő felsége, a

Habar ur azonban legdrágább kincsének feleségét: Rebeka asszonyt vallotta, akinek koromsötét szemei jobban ragyogtak, mint az ékszer-király bármelyik drágaköve. Egy szóval: Rebeka asszonyt az Isten jó kedvében teremtette, főként pedig arra, hogy szeressen és boldogítsa. Szerette is, boldogította is — de csak egyedül hitese urát, aki viszont elhalmozta őt minden földi széppel-jóval, no meg aztán ódes csókkal... Mi sem hiányzott tán Habar urnak boldogságához. Meg is érdemelte. Nemcsak nagy vagyont örökölt édes apjától, hanem nemesszívűségét is, amit szegény embertársaival nem kis mértékben éreztetett. Minden pénteki napon tárva-nyitva voltak ajtai a szegények előtt, kiket nemcsak jó meleg étellel vendégtelt meg, de ellátta őket pénzsegélylyel is. Azonkívül jámbor és istenfélő vala Habar. Mikor a szent szombat beköszöntött, megszünt kereskedő lenni és ezt a napot egyedül Istennek és Rebekájának szentelte. Valami azonban mégis hiányzott a boldogság aranyozta hajlékból: egy iczike-piczike gagyogó gyerek... Rög, nagyon rögóta várják... Mikor Habar összejön jó barátjával, a tudós főrabbival, mindig szóba hozza:

— Mit ér az én fáradozásom? Mit ér annak gyümölcse? Vajjon ki fogja azt majdan élvezni? Ki fogja megőrizni?

A főrabbi ilyenkor bátorítja:

— Bizz! és a jövő bizonytalanságától ne reszkess, mint szellőtől a gyenge falevél!

felkent király, kihallgatáson fogadta a legkegyelmesebben. E legkegyelmesebb kihallgatásáról így szól a távirat:

Bécs, szeptember 19.

Ő felsége ma délelőtt egy órán át tartó kihallgatáson fogadta gróf Khuen-Héderváry Károlyt, az ideiglenes magyar miniszterelnököt, aki holnap is Bécsben marad. A király gróf Khuent holnap újból fogadja.

A képviselőház összehívása.

Át van már adva Apponyi Albert grófnak a képviselőház összehívására vonatkozó kérvény. A függetlenségi párt óhajtja, hogy 23-dika előtt hívassék egybe a ház, óhajtja pedig azért, mert ezen a napon hívják egybe a Reichsratot is. Az osztrákoknak a Reichsratban ellenünk intézendő és előrehirdetett támadásait pedig figyelmen kívül hagynia nem szabad a háznak. A főösleges izgalmat kerülni kell. Mi nekünk haladnunk kell, azok hadd uggassanak.

Indítvány a népgyűléshez.

Kovács János, holnap a következő indítványt terjeszti a népgyűlés elé:

Tekintetes Elnök úr!

Veszes felhők tornyosulnak hazánk, nemzetünk egén, rettegve, szivszorongva néz az egész nemzet a magasba, félve kérdi mit hoz a közel jövő:

Eddig azt hittük: a hosszantartó kitlen szárazságra áldást hozó eső következik, s reményteli szívvel biztunk ebben, noha a jelek vihart engednek jósolni, de lecsapott a villám a chlopy-i hadparancs képében, s egyszerre kioltotta a remény összes sugarát.

Közel egy éve folyik a küzdelem a

Egy szép napon Csivo-Csuh alkirálynak futárja állított be Habarnak udvarába azon legfelsőbb parancsossal, hogy ő felsége azt óhajtja, miszerint Habar uram rögtön pakolja össze legdrágább ékszereit és mutassa be azokat a király kincstárnokának.

Ezen kellemes hír folytán, de meg őszinte vendégszeretetből is, megtraktálta Habar ur a futárt, aki messze utról jövőn, ugyancsak hozzálátott a harapni valóhoz. Italban sem volt hiány, még pedig a javából. Ettől meg is eredt a futár nyelve:

— Hát tudja, Habar uram, — szolt a futár — Csivo-Csuh ő felsége szörnyen jó kedvű. Kedvencz felesége: Belezsa megajándékozta a királyt egy trónörökösrel. Ennek emlékére ő felsége mindegyik feleségének egy drágakövet óhajt ajándékozni!

Habar ur, bár irigyelte az alkirály családi örömét, mégis megdörzsölte kezeit és mosolygott... Volt rá oka.

Tudvalevőleg Csivo-Csuh feleségeinek száma — a legújabb összeszámlálás adatai szerint — 216, azaz szóval is kétszázötvenhatra rugott. Már pedig ennyi, nem kis igényű asszonynak egy egy drágakövet eladni nem tartozhat a rossz üzletek közé, főként mert ilyen uri helyen a kereskedő árúját nem hathavi váltóra adja, hanem a kincstárnok ur kegyesnek mutatkozik a járandóságot azonnal kifizetni — természetesen illő tiszteletdíj ellenében.

Össze is pakolta Habar ur milliokat érő kincseit; magával vitte a leghübb rabszolgá-

nemzet jogos követeléseiért, az egész nemzet epedve várja annak teljesítését; öt hónapja, hogy az ország törvényen kívüli állapotban van, és az állam kormányszata beszedi az adót és illetéket, melyre felhatalmazása nincs.

Az egész nemzet osztatlan hazaszeretete és kötelességérzete volt, hogy kényszer nélkül teljesíté kötelességét, s fizeti minden állampolgár adóját, nehogy az állam gépezete fenakadást szenvedjen.

Amde a chlopy-i alkotmány sértés hazafias kötelességünké teszi, hogy vele szemben retorzióval éljünk, nehogy mi adjuk hazánk ellenségei kezébe a fegyvert, hogy azzal bennünket legyilkoljanak.

Ebből kifolyólag tisztelettel kérem tekintetes elnök urat, kegyeskedjék következő indítványomat a népgyűlés elé terjeszteni:

I n d i t v á n y

Kérje fel a tisztelt Népgyűlés a legközelebb összehívandó rendkívüli törvényhatósági bizottsági közgyűlést arra, hogy határozza el, miszerint mindaddig, míg az országnak törvényesen kinevezett felelős kormánya nem lesz s míg ez az ország törvényhozásától az adók és egyéb jövedelmek beszédésére szigorúan törvényes meghatalmazást nem nyer, közegeit az összes állami adók behajtásától eltiltja, s ennek ellenőrzésére bizottságot küld ki.

Szabadka, 1903. szeptember 19-én.

Kovács János.

ját, megölelte és megáldotta Rebekáját és Istennek nevében utra indult.

Alig mentek néhány napig, Habar nagyon beteg lett. Sárgalázt kapott. Ez pedig olyan betegség, hogy mindjárt leveszi az embert a lábáról. Habar egy közeli faluban kénytelen volt ágyba dőlni. Állapota napról-napra rosszabba fordult. Mikor közeledni érezte élete végét, magához hívta hű rabszolgáját és két tanu előtt imígy szólt hozzá:

— Hű szolgám! Érzem, hogy Istenemhez költözöm. Minden vagyonomat reád hagyom, azonban kikötöm, hogy tartozol azonnal elhalálozásom után hazamenni feleségemhez, kinek jogában áll egyet választani vagyonnomból!

A jó Habar, szóbeli végrendelezése után fél órára, másvilágra költözött. A rabszolga sietett a gyászos hirt Rebeka asszonynak megvinni, aztán a két tanura hivatkozva, elmondta, hogy gazdája miképen végrendelezett vagyona fölött.

Sirt, keservesen sirt Rebeka asszony napokon át; de nem a vesztett vagyont siratta, hisz arra gyászos perczeiben nem is gondolt, hanem az ő gyöngéd, szerető férjét, kit senki a világon nem pótolhat.

Mély gyászba öltözött aztán és elment a híres főrabbihoz a szomoru hirrel. Mély megilletődéssel hallgatta a siró özvegyet.

— Édes gyermekem! — szólt. — Én a leghűbb barátot, a szegények pedig legnemesebb gyámolítójukat vesztették el benne!

Följelentett püspök.

Valami kimondhatatlanul nehéz sors az, mit a magyar nemzetnek az ő jogaiért, nyelv-életéért, fenmaradásért el kell viselnie. Ezeréves történetünk valóságos martyrológia s talán nincs lapja történelmünknek, amelyen ne találunk meg a köny és vér nyomát. Mikor azután új erőre kapott a nemzet s szétesapott ellenségei közt, csak a harcmodor változott meg, de nem ellenségeinek a bosszu munkája; a nyílt küzdelmet felváltotta az aknamunka, hogy vakondok módjára átrágják a nemzet életfájának gyökereit.

Mig a parlamentben életre-halálra folyik a küzdés, hogy a magyar nyelv született jogait a hadseregben elnyerje, addig lenn a Dunánál, közvetlen a határon, Magyarország testvérországában, Horvátországban valóságos vértanuságot kell azoknak szenvedni, kik magyarul beszélnek.

Bácskából nagyon sok magyar vándorolt át Horvátországba, hogy annak elhanyagolt földjét termőképessé tegye. Sok helyütt új községek alakulnak, csupa magyarokból; másutt meg, mint Nikinczán, Satrinczán 5—6 horvát család van, a többi mind magyar. Verejtékes munkával irtják az erdőket, vezetik le a lápok vizeit s ma ott hullámzó aranykalászos földek vannak, ahol ezelőtt a vizimadár ezre tanyázott. Ezek az imádságos, jámbor népek szeretik a munkát és szeretik a nyelvöket. Szívük az Istené, karjok a hazáé. Ott, a rengeteg aljában epekednek a magyar szó után, mint a szomjas vándor forrás vize után. Nem kívánnak mást, mint-hogy néha napján magyar szent beszédet hallhassanak az Isten szent templomában, a mi megerősítene őket a hitükben. Kérnek, könyörögnek; egyik deputációt a másik után küldik a magyar kormányhoz, hercegprimáshoz, mert Stossmayer, diakovári püspök, akinek egyházmegyéjében laknak, még a színe elé sem bocsátja őket. De mindenütt csak biztatást kapnak, sehol se komoly in-

tézkedést. Sokszor kétségbeesnek küzdelmök sikertelenségén, a könyörgő hang lassan elcsittul, mint a halálos beteg végső hörgése; sokan egészen elhorvátosodnak, sokan pedig elhagyják katolikus vallásukat és a protestáns egyház kebelébe lépnek, mert az küld neki magyar ajku papokat.

Nikincza község magyarjainak volt magyar tanítója; mikor ezt Strossmayer meghallotta, a szegény tanítót öt tagból álló családjával megfosztotta állásától s kidobta a kemény tél fagyába.

Ha pedig innen Bácskából egy magyarjku pap megy közéjük, mint a nyáron Kovács Huszka Ferencz ó-becsei plébános, azt apostolként üdvözik. Szent igéi nyomában megered a könnyek árja s elemi erővel tör ki magyar szívök honszerelme.

De hát az ilyen apostoli missiónak is utjába áll a diakovári püspök kegyetlen pánszlávizmusa. Papjainak szigorúan meghagyta, hogy az ilyen missiókat akadályozzák meg. Maga inkább eltűri, hogy a kath. egyház fájáról letörjék a legszebb hajtásokat s a hívők lelkiismeretükön erőszakot téve a protestantizmus karjaiba hulljanak, mintsem hogy megengedné magyar nyelven is dicsérni az Istent.

Ez a rideg tényállás, amit Oszlár Andrásnak Kovács Huszka Ferencz ó-becsei plébánoshoz intézett megható, könnyeket facsaró leveléből ismertünk. (Megjelent Ó-Becse és Vidékében szept. 13-án.) Erre a levélre Kovács plébános Strossmayer feljelentette a pápánál. Annak a megmérhetlen magasban álló szent embernek szeretete a magyar nép iránt majd megrendszabályozza Strossmayer püspök féktelen dühét és szemtelenségét.

De a magyar társadalom evvel nem elégedhetik meg. Ha mi megadjuk más nyelvű testvéreinknek a jogot, hogy itt saját anyanyelvükön beszélhetnek, ezt a jogot követeljük Horvátországban élő magyar testvéreink számára. Csodálkozunk, hogy a magyar kormány még nem talált módot, hogy azt

Vigasztalódj, gyermekem, a hitben és szentírásunk azon szavaiban: »Az Isten adta és ő vette el.« Legyen meg szent akarata!

Aztán szóba jött a végrendelet is. Rebeka elmondta annak történetét minden panasz, minden megjegyzés nélkül. A főrabbi nagy figyelemmel hallgatta ezen különös végrendelezést. Csóválta fejét. A talányt nem bírta mindjárt megfejteni.

— Leányom! Gondolkozni fogok ezen különös végrendelet fölött. Kérni fogom Uram-Istenemet, hogy világosítsa fel gyarló elmémemet. Holnap szombat van. Este, mikor az első csillagot az égen meglátod, jöjj ismét hozzám, gyermekem.

A jeles főrabbi rendszerint szombaton, a délutáni ima után, az összesereglett hívőknek a »Talmud« és »Midras«-ból szemelvényeket szokott definiálni, melynek az a célja, hogy hívőinek lelkét nemesítse, buzdítsa őket tette, kitartásra és hogy az emberszeretetet és Istenben való hitet erősítse meg bennök.

Szokása ellenére azon a szombaton nem tartott előadást, hanem egyedül a csendes imaházban elmélyedt a Talmudban és azt addig lapozgatta, míg csak bele nem fáradt. Akkor — az ájtatosok szokásai szerint — jobb karján a szent könyvre hajtotta fekkölt homlokát és behunyta szemét.

Rebeka asszony este, mikor feljött az első csillag, ismét elment hozzá.

A főrabbi sugárzó arcczal, boldogan fogadta. A meggörnyedt agastyánból mintha

egészen más ember formálódott volna. Büszkén, méltóságteljesen állt Rebeka asszony előtt, úgy, mint a hajdani próféták, kik a népek ezrei előtt hirdették az egyisteniséget. Kezeit összekulcsolva szólt Rebekához:

— Dicsőség a mi Urunknak, Istenünknek, aki felvilágosítja a gyarló elméket és megmutatja az igaznak utját!... Leányom! — folytatá — az én jó Habárom, a te férjed nagyon bölcsen cselekedett, mikor úgy végrendelezett, mert máskülönben a hű rabszolga megszökött volna az egész vagyonnal, még tán akkor is, ha felét neki ajándékozzal Istenben boldogult jó urad azonban kikötötte, hogy neked jogodban áll vagyonából egyet választani. Nos, leányom: te a rabszolgát fogod választani és akkor, ami az övé, a te tulajdonod lószén s így az összes kincsek a tiéd maradnak!

Rebeka boldogan, könnyező szemekkel csókolta meg az agg főrabbi kezeit és hálásan köszönte meg a tanácsot.

A főrabbi, ki még mindig összekulcsolt kezekkel, átszemlélte állt ott, ősz fejével az ég felé tekintett és így szólt:

— Ne nekem köszönd, leányom, hanem mindenkor dicsőítsd Urunkat, Istenünket, aki megajándékozott bennünket ésszel és értelemmel! Mert hisz csak kagyló az emberi fő, de drága kincs a gondolat benne!

az elvadult diakovári püspököt megrendszabályozta volna — könyörtelennek kell lenni olyanokkal szemben, kik a népek legérzékenyebb érzelme világába nyúlnak be durva kezükkel s le kell rántani a piadesztából, hová ő éppen nem méltó.

Mi pedig, akik Horvátországban élő magyar testvéreinkhez legközelebb vagyunk, ne fedelkezzünk meg róluk sohasem. Érezzék ők mindig a mellettök dobogó magyar szívnek melegét. A sajtó, a magyar könyvek s látogatásaink megmagyarázzák nekik, hogy velük együtt érzünk; az ő ügyük a mi ügyünk s az ő fájdalomukat mi is érezzük. Ellenkezőleg, ha el lesznek hagyatva, még a magyar nemzeti érzés is ellankadhat bennök; eltemeti őket a délvideki nagy szláv áramlás, mint a futóhomok az ágáról lehullott akácvirágot. Van magyar szív, a kit mindez érzéketlenül tudna hagyni?!

Az evangélikus gyámintézet közgyűlése.

A város utcái nemzeti színű zászlódiszt öltöttek az ág. ev. ünnepére. Mert ez is ünnep: a munka, a szeretet nagy ünnepe. És örömmel konstatáljuk, hogy Szabadka vallásfelekezeti különbség nélkül ünnepelt.

A zászlódisz is felhívta a lakosság figyelmét az ünnepre, melyre már a lapok figyelmzettették s az illusztris vendégeket szeretettel teli kíváncsisággal várták.

Azok, akik a hivatalos fogadtatáson is megjelentek délből az ág. ev. paplakon gyülekeztek. Innen indult hosszú kocsisorban a fogatok nagy száma a pályaudvarra. Itt láttuk a szabadkaiak közül Schmausz Endre főispánt, dr. Biró Károly polgármestert, Frankl István főmérnököt, dr. Joó Aurél tanácsost, Dimitrievics Szvetozár gör. kel. plébánost, Reisner Lajost, Berzeviczy Gyulát, az ág. ev. hitközség tagjait vezető Lebach Jánost, Korossy Emilt, az ág. ev. nőegylet agjait: Korossy Emilnét, Céner Andornét, Szanitter Tivadarnét, Emich Vilmosnét, Emich Jánosnét, Meinhardtnt és az ünnepségek rendezőit: Szegő Fülöpöt, Wéber Frigyes, Lacknert és Korek Antalt.

Pontos időben érkezett meg a Budapestről jövő vonat, amelylyel Baltik Frigyes, a gyámintézet elnöke és a következők jöttek a gyámintézet elnökségének részéről: Bognár, Bercsényi, Raap, Famler, Materni, Bendl, Majba, Klar, Böngérfi, Bortyik, Korbély, Höncs, Solcz, Csuppon, Alczibler András id., Alczibler Mihály és ifj. Alczibler András.

Biró Károly polgármester a következő beszédet intézte a megérkezett püspökhöz:

Szabadka szab. kir város örömmel értesült, hogy az egyetemes evangélikus gyámintézet 43. évi közgyűlését itt tartja. Nem mulasztjuk el, hogy ezen alkalmat megragadjuk és mikor ide érkeznek, már itt, a város falain kívül üdvözljük méltóságodat és az érkezőket. Azért jöttünk, hogy megérkezésük fölött érzett szívélyes örömünknek kifejezést adjunk a város nevében.

Majd a hitközség nevében, a hitközség elnöke Lebach János üdvözölte a vendégeket így:

Nekem jutott az a szerencse, hogy mint a szabadkai egyház elnöke itt fogadjam méltóságodat. Midőn örömmel teljesítem kötelességemet, kérem és kívánom, hogy méltóságod jól érezze magát körünkben.

Azután az ág. ev. nő egylet nevében Korossy Emilné üdvözölte Baltik Frigyes püspököt a következő szavakkal:

Az evangélikus nőegylet nevében van szerencsém méltóságodat üdvözölni.

Mindezen üdvözlőre Baltik Frigyes a következőkben válaszolt:

Fogadják mély köszönetemet, a magam és társaim nevében azért, mert a város feje, nemes Szabadka városának részéről szíves volt miniket üdvözölni. Mi a szeretet munkáját jöttünk terjeszteni. Fogadja köszönetemet Lebach egyházi elnök ur is szíves üdvözléseért. Örülök azonban annak, hogy a szabadkai evangélikus nőegylet is megjelent üdvözlésemre.

Ezzel bizonyították be, hogy a szeretet munkájában részesülni akarnak. Pedig ott, a hol a szeretet a nők kezében van a hol a szeretet munkájából részt kívánnak, a hol a nők nem maradnak meg hivatásuk körében, a családi körben, hanem a társadalom terén is segítik a szeretet munkáit, ott e munkának sikere biztosítva van. — Ismételve köszönöm üdvözlésüket.

A Budapestről érkező vonat után a Szeged felől érkező vonattal várták Zsilinszky Mihály államtitkárt, akit megérkezésekor ugyancsak Biró Károly polgármester üdvözölte a következőképen:

Méltóságos uram, Szabadka szab. kir. város tudomást vett arról, hogy az egyetemes evangélikus gyámintézet 43. évi rendes közgyűlését Szabadkán tartja meg és hogy azon méltóságod is, mint a Luther-társaság elnöke meg fog jelenni. A város nevében megragadom ezen alkalmat, hogy méltóságodat már itt a legszívélyesebben üdvözölhessem. Isten hozta körünkbe.

Ezen üdvözlés után Korossy Emil fogadta az illusztris vendéget ezen szavakkal:

Az egyház részéről én vagyok megbízva, hogy méltóságodat üdvözöljem. Üdvözlöm a legmelegebb szeretettel.

Majd Céner Andorné, az ág. ev. nőegylet titkárja fogadta e néhány üdvözlő szóval:

Mint az evangélikus nőegylet titkára üdvözlöm méltóságodat.

Mindezen üdvözlőre Zsilinszky Mihály államtitkár így felelt:

Köszönöm szívélyes üdvözlésüket. Meg vagyok győződve arról és örülök, hogy gyenge egyházunk iránt a város mindenkor szíves indulattal viseltetett. Ezen szíves jóindulattért is fogadják úgy az én, mint egyesületünk nevében hálás köszönetemet.

A bevonulás.

Ezen fogadtatás befejezése után hosszú kocsisor vitte a fogadókat és vendégeket a városba az ág. ev. templomhoz.

Itt Korossy Emil fogadta Baltik Frigyes püspököt, ő utánna pedig Korossy Irmuska nyújtott át egyházfejedelmének szép virágcsokrot.

A püspök mindkét üdvözlőre szeretettel válaszolt.

A templomban.

Bent a templomban helyet foglaltak a város notabilitásai, a vendégek és a hívők.

Baltik Frigyes mondott rövid, de szeretettel teli egyházi beszédet, melyet imával végezett. Az Istennek áldozott néhány percz után a program többi pontjait hajtották végre.

Ebéd Lebach Jánosnál.

Két órakor ebéd volt a szabadkai egyház felügyelőjénél Lebach Jánosnál. A háziasszony, Zsilinszky Mihály államtitkár, Baltik Frigyes, Schmausz Endre főispán, Biró Károly polgármester, Regényi Lajos, Gyelmis Gerő, Berzeviczy Gyula, Purgly Sándor és még nagyon számosan ültök körül a di-

szes sátorban terített asztalokat, melyben a vendégeket a szeretet és a szeretetből fakadó tisztelet egyesítette a helybeliakkal, kik közül valamennyit áthatott nemcsak az ünnepélyre alkalmat adó szeretet munkája, hanem a házigazda és családja iránt érzett szeretet és tisztelet is.

A menü a következő volt:

Hús leves.
Fogas tok tartár mártással.
Lúdmáj pástétom.
Fagyasztott nyelv.
Csirke galantin.
Nyul.
Vesepecsenye.
Kacsa.
Borju mell.
Pulyka.
Gyümölcs.
Fagylalt.
Fekete kávé.
BOROK:
Alsó rogiaticei fehér,
Burgundi vörös,
Erdélyi savignon,
Pezsgő.

Az első felköszöntőt Korossy Emil mondta üdvözölve a vendégeket, s azoknak egészségére emelve poharát.

Másodszor Zsilinszky Mihály államtitkár szólal föl. Siet felszólalni, hogy meg ne előzék, siet poharát emelni a házi urra Lebach Jánosra, aki lelkes mozgató ereje Szabadka egyházközségének. De, ha bár ő is az ur, azért a család lelke mégis a ház urnöje, mégis ő a család feje. Ő reá emeli poharát. És mikor körül tekint a sátorban és látja, hogy a külföldön ilyen lakomát csak fejedelmek szoktak rendezni, mint aminőt rendez az egyház inspektora, aki talán valamikor az ő tanítványa is volt, akkor örül, hogy egyházának Lebach igazán ügybuzgó bithű felügyelője is. Nem kívánhat mást, minthogy egyházának sok hasonló felügyelőt adjon az ég.

Baltik Frigyes püspök, felügyelősi elnök a sátorról konkludálva áttér a három éve épült templomra az ur sátorára, mely felépítését épen úgy Lebach Jánosnak köszönheti, mint ez a mai sátor. Csakhogy a templomot az Ur nagyobb tetszésére a hajléktalanok számára emelte. Az ő érdeme a templom felépítése, aminthogy az ő érdeme az is, hogy a mai sátorban szeretettel egyesített mindenkit.

Poharát emeli Lebach Jánosra.

Czuppon Sándor beszélt ezután. A Balaton mellékéről jött el Szabadkára s itt örömmel tapasztalta, hogy a nemes város főispánja és polgármestere szívélyesen fogadták a gyámintézet felügyelőjét. Még nagyobb örömet okozott neki az, hogy a főispán és a polgármester a fogadtatás után is körükben maradt. Megtisztelték ők ezzel az ág. ev. egyházat, s tiszteletet önkénytelenül követeltek ezzel maguknak. És az ág. ev. egyház tisztelettel is övezi őket annál is inkább, mert hiszen megjelenésükkel ők is az evangéliumot praedikálják. Az ég áldását kéri Schmausz Endre főispánra és Biró Károly polgármesterre.

Belohorszky ujvidéki főesperes a Lebach család érdemeit méltatja és a gyámintézet elnökségére emeli poharát.

Bierbrunner Gusztáv Baltik Frigyes gyámintézeti elnököt ölteti.

Majd másodszor is felszólalt s ölteti a Szabadkán uralkodó egyetértést. Olyan ez az egyetértés, mint az a jó bor, melyet a házi gazda ad: erős, mint a kálomista, lágy, mint a lutheranus, titokteljes, mint a katolikus és nincs megkeresztelve, mint a zsidó. Ugy

férnek össze Szabadkán a vallástelekezetek, mint a borban.

Biró Károly polgármester állt most föl.

Végig tekintve a társaságon, szeme egy egyénen akadt meg, akit működéséből régóta ismer mindenki, de körünkben személyét most láthatjuk legelőször. Meggyőződése, hogy ennek a hazának minden polgára, aki a kormányok működését figyelemmel kíséri, tekintet nélkül pártállására tudja azt, hogy a legnagyobb elismerés a vallás és közoktatásügyi kormányzatot illeti, mert Magyarország létére ez a kormányzat van a legnagyobb befolyással. Hasztalan akarnánk hódítani, ha közoktatásügyünk nem volna magyar. Ő, aki régóta figyelemmel kíséri a kormányzat működését, lelkének felbuzdulásával tapasztalta, hogy a kormányzat működésének minden egyes ténye a magyar állameszme megszilárdítására tör lankadatlanul. Hogyne örülne tehát, mikor ezen kormányzat illustis képviselőjét Zsilinszky Mihály államtitkárt körünkben látja. Kívánja, hogy az Isten a haza és minden nemes ügy érdekében sokáig éltesse.

Schmausz Endre főispán a felekezetek békés együttélésére, amely egyuttal a nemzet konszolidációját és jelenti, emeli poharát. E konszolidációval lehet csak védekezni azon veszedelem ellen, mely most az összes felekezeteket fenyegeti. Emeli poharát végül Baltik Frigyesre.

Regényi Lajos Purgly Sándorra emeli poharát.

Felköszöntöket mondtak még Scholcz, Bierbrunner a társadalmat egyesítő szerepre. Czuppon Regényi Lajosra és Szabadka polgárságára, Biró Károly a Lebach család gyermekeire.

Négy óra körül osztak szét a vendégek a szeretett és becsült házigazda hajlékából, felejthetlenn emlékeket vive magukkal.

A délutáni munka.

Az ebéd után bizottsági ülések voltak, melyen a holnapi közgyűlés elé terjesztendő ügyeket vitatták meg.

Este a Bányászallda kistermében ismerkedési estély volt.

A következő napok programja.

D. e. 9 órakor: ünnepélyes istentisztelet. Istentisztelet után rövid szünet.

D. e. 11 órakor: Egyetemes gyámintézeti közgyűlés a következő tárgysorozattal:

1. Világi elnök megnyitó beszéde.
 2. Egyházi elnök évi jelentése.
 3. Gusztáv Adolf egyleti ügyek.
 4. A bányai egyházkerületi gyámintézet jelentése.
 5. A dunáninneri egyházkerületi gyámintézet jelentése.
 6. A dunántuli egyházkerületi gyámintézet jelentése.
 7. A tiszai egyházkerületi gyámintézet jelentése.
 8. A számvizsgáló bizottság jelentése, a mult évi szamadásokról, forgalmi és mérlegszámla-kimutatással.
 9. A központi bizottság javaslata a segélyek felosztása iránt.
 10. Jelentés a női és ifjusági egyletek működéséről.
 11. Az új alapszabály-tervezetről.
 12. A gyámintézeti elnökségre vonatkozó választásnak elrendelése.
 13. Egyéb folyóügyek és indítványok.
 14. A jövő évi közgyűlés helyének kitűzése.
 15. Jegyzőkönyvet kitelesítő bizottság kiküldése.
- Déli 2 órakor: Közébéd a „Bányászallda” dísztermében.
- D. u. 5 órakor gyülekezés az egyház tanácstermében.

D. u. 5 óra 30 perczkor koosikon való kivonulás a pályaudvarra.

D. u. 5 óra 56 perczkor vendégeinek elutazása a zimonyi gyorsvonattal Torzsára.

Szeptember hó 21-én:

D. e. 9 órakor; Torzsán Luther-ünnepély külön tárgysorozat szerint.

D. e. 11 órakor: Luther-társasági közgyűlés.

Forgácsok.

Azt beszélík, hogy magasabb körökben ez a bon mot járja:

„Lassen wir sie nur spielen, wenn's genug wird, so lassen wir die Bajonette spielen.“

Csodálatos rövid ezeknek az uraknak az emlékező tehetsége...

Nem jut eszökbe, hogy valahányszor Ők a bajonette-vel játszottak, mindig magukat vágatták meg.

Hogy csak a közel jelenből vegyek példát, Olaszország, Königrätz, no meg 1848.

Oda által nagyon fujják a harczi nótaikat... Iszonyuan fegyverkeznek ellenünk...

Nagy, jó uraim, jó lesz alább hagyni avval a nóttával, mert a nóttázó kedv ragadós.

Mi is kedvet találunk kapni egy két dalra, Tudunk is igen szépet. Itt van mindjárt az általatok is ismert szép dallamu, szép szövegű nóta:

„Kossuth Lajos azt izente...”

Csodálatos, hogy az olyan muzsikális nemzetnek, mint az osztrák, ez a szép melódiája „Kossuth” nóta nem tetszik!

Sokáig gondolkoztam ennek az okán.

Végre rá jöttem. Igen egyszerű oka van. Mikor ezt a nóttát fujták, akkor keletkezett ez a másik is, hogy

„Futott is ám a német.”

Az igazságért pedig megszokott haragudni az ember.

Hanem, hogy kevés olyan finom distinctíóju nemzet van a világon, mint a magyar, az régi igazság. A magyar a sógorával a legtöbb esetben nincs jó egyetértésben.

A németet aztán elnevezte sógornak. De nehogy megint evvel az igazi németet megbántsa, a ki neki nem ártott, német alatt csak az osztrákokat érte, a nagy német országban lakókat még németnek sem hívja, az neki! burkus —

Nem akarja sérteni; nem mondja németnek...

Formanek hadnagy ur szörnyen megfenegetett bennünket...

Nem estünk kétségbe...

Van a magyarnak egy jó közmondása:

„A melyik kutya ugat, az nem harap.”

Akárhogy fenyegetnek odaát, tudjuk, hogy ugy sem mernek harapni.

Mert hát, akár milyen fejtegre esett politikusok is vannak odaát, annyit mégis megtanulhattak, hogy 1526 óta akárhányszor haraptak is bele a magyarba, mindig az Ő foguk tört bele. Most is bele törük...

Különben másért sem igen félünk a jó Formanek uraktól...

Mert hát van még ennek a magyarnak egy másik igen jó szokása is:

„A szájhösktől nem szokott megijedni.”

Ezek a Formanek urak pedig csak szájhösk...

Látszik hogy Formanek ur született osztrák s nincs benne egy csepp magyar vér sem.

Azért mondta a dictioját így: „Legyünk készen, hogy menni fogunk.”

Ha magyar vér volna benne így hangzana ez a mondás:

„Gyertek utánam! Rajta!”

Hogy én csak mindég a Formanek főhadnagy ur dolgával foglalkozom s a nagyobbabb elhallgatom: a hadi parancsot?

Nem sunyiságból, vagy félsz-ből, teszem. A hadi parancsot szégyenletemben nem említem?

Hogy miért?

No mert, ha a magyar politikusokban csak annyi kis ügyesség van, mint a kis ujjam hegyében, ezt a hadi parancsot az osztrák politikusok soha meg nem fogalmazhatják s alá nem irathatják...

„Ügyességet” szándékosan mondtam, mert van még egy eshetőség a mikor a magyar politikusok legnagyobb ügyessége mellett is napvilágot láthatott az a parancs:

És ez az eset?

„Ha a magyar politikusok oly alávaló hazaáruló gazemberek volnának, hogy az uralkodót nem a legjobb felfogásuk, meggyőződésük, igaz hazafiságuk szempontjából, hanem osztrák éredekét szolgálva informálták volna.”

Ezt pedig feltenni nem szabad! Én legalább nem teszem fel!

Csak még egyet.

Sokan felvetették most a kérdést: mi lesz ennek a vége?

Mit lehet ezen gondolkozni. Vagy belátják az intéző körök, hogy igazunk van s akkor kivittuk az összes jogainkat. Vagy nem látják be s akkor igaza lesz Formanek hadnagy urnak „vonulunk be Magyarországba.” Tertium non datur.

Az az, hogy van még egy harmadik is.

Az ellenzék feladja a harcot.

De az nem lehet, ilyen nem eshetik meg. Mert ha megtörténik ez, nincs joga a magyar nemzetnek, hogy nyílt homlokkal álljon Európa népei elé. Nincs joga, hogy a mult történetének dicső tetteit az iskolában tanítsa, mert akkor nem az ősök ivadéka... s igaz lesz a költő szava...

„Az a nép mely tudott izzadni.

Izzadás közt hősi bért aratni.

Nyelvben él csak, többé nincs jelen.”

HIREK.

Szabadka, szeptember 19.

— **Személyi-hír.** Ludvigh Gyula főrendiházi tag a máv. elnök igazgatója Kovács Lajos bpest jobbpárti üzletvezető kíséretében ma este városunkba érkezett.

— **A Luther társaság közgyűlése.** Torzsáról írja tudósítónk: Községünkben napok óta lázas sürgés forgás és előkészülés folyik, mert folyó 20-án és 21-én magas vendégeket fog kebelébe fogadni. U. i. a magyarországi „Luther társaság” ezidőn községünkben fogja megtartani közgyűlését. A magas vendégek, köztük hallomás szerint több protestáns püspök és Zsilinszky Mihály államtitkár is eljönnek községünkbe m. p. f. hó 20-án az esti vonattal. Ez alkalomra fogadó és elszállásolási bizottság alakult, mely a vendégeket fáklyás menettel fogja megtisztelni. A vendégek az ág. ev. paplakra fognak hajtani, hol vacsora lesz. 21-én reggel 9 órakor isteni tisztelet lesz az ág. ev. templomban. Program: 1. Egyházi ének. (Erős várunk

az ur isten.) 2. Ima. Mondja: Klár Fülöp hitok lelkesz. 3. Zsilinszky Mihály elnök beszéde. 4. Ünnepi beszéd. T. Belohorszky Gábor főesperes. 5. Karének orgonakisérettel. 6. Értekezés. Irta és felolvassa Scholtz Ödön ágfalvi lelkesz. 7. Egyházi ének. (Ha Krisztus maga oltalma.) 8. Offertórium a Luther társaság javára. Déli 11 órakor a Luther társaság rendes évi közgyűlése. Tárgyai: Elnöki megnyitó. 2. A végrehajtó biz. munkaterve. 3. Az irodalmi szakbizottság munkaterve. 4. A számadások és költségvetés előterjesztése. 5. Esetleges indítványok. Déli 1 órakor közébéd a kaszinó helyiségeiben. Egy teríték 4 korona. Jelentkezhetni: Burger Jakab vendőglósnél, Torzsán. Az előkészületek után ítélve, a fogadtatás nagyon impozáns lesz, az utcák a merre a menet halad, fényesen ki lesznek világítva és fellobogóva.

— **Keresztülutazó dermatologusok.** A német dermatologiai egyesület tagjai, a kik a Szerajevóban megtartandó nemzetközi dermatologiai kongresszuson résztvesznek, ma este külön vonattal keresztül utaztak Szabadkán. A külön vonat közvetlen a gyorsvonat után érkezett és 26 percnyi itt tartzkodás után a Zombori gyorsvonathoz csatlakozva, folytatta útját.

— **A megoldás.** Ezzel a címmel érdekes és igen tanulságos röpirat jelent meg Zomborban, dr. *Pataj Sándor* tollából. A röpirat a jelen politikai helyzettel foglalkozik és figyelemreméltó reflexiókat fűz a megoldáshoz vezető tervezetek ezerféle változataihoz. Különösen elmés és találó a jelen város helyzet kritikai méltatása.

— **Házasság.** *Ferder* Lajos államvasuti ellenőr Budapestről, ma tartotta esküvőjét *Janiga* Julia kisasszonnyal, dr. *Janiga* János ügyvéd, lapunk főszerkesztőjének nővérével. Násznagyok voltak *Brein* György kereskedő Budapestről és *Bednarcz* Károly műkertész Ó-Kanizsáról. — *Mucsy* Nándor a ker. betegsegélyző pénztár ellenőre holnap vasárnap vezeti oltárhoz a szt. Teréz egyházban *Lajthay* Mariska kisasszonyt.

— **Kórház és szegényház Ó-Becsén.** Ó-Becsén a szegényháznak és kórháznak, a melyeket *Freund* József bőkezű és nagylelkűen a sajátjából fog a községnek fölépíteni, helyet kijelölendő egy bizottság lett kiküldve. Ez a bizottság a szegényház helyéül a belvárosi róm. kath. temető mögötti részt, a budák előtt a petrovozellői országutig jelölte ki, mintegy 10 holdnyi területen. A kórház helyéül ugyancsak e temető előtt levő területet a plébánia utczáról vezető köves utig, mintegy 6 holdnyi térségen jelölte ki. Ha a község ezen telkeket átengedi úgy *Freund* az építkezést azonnal megkezdi és Ó-Becsének rövid idő alatt lesz kórháza és szegényháza.

— **Imarend a zsidó ünnepekre.** Az izr. kirközség kultus előjárása az ujév két napjára a következő imarendet adta ki: Az esti ima kezdődik 6 órakor. Reggeli ima kezdődik 6 órakor és tart 8-ig Thora felolvasás, szónoklat és sofar kürtölés 8 órától 1/2 10-ig. Muszáf ima kezdődik 1/2 10 órakor és tart 1/2 12-ig. Az engesztelő nap imarendje a következő: Kol nidre kezdődik 1/2 6 órakor és tart 1/2 8-ig. Reggeli ima kezdődik 6 órakor és tart 9-ig. Thora felolvasás, szónoklat és Mazkir (halottak emlékezete) 9 órától 11-ig. 11 órától 1/2 12-ig szünet. Muszáf ima kezdődik 1/2 12 órakor és tart délután 3-ig. 3 órától 1/4 4-ig szünet. Mincha ima kezdődik 1/4 4 órakor és tart 5-ig Níle kezdődik 5 órakor.

— **A régi honvédlaktanya kantinja.** A városi tanács egyik régebbi ülésében elhatározta, hogy a régi honvédlaktanya bérletére újabb árlejtést fog kiírni. *Winkler Dénes* az eddigi bérlő kérvényt nyújtott he a tanácshoz, hogy egy évi időtartamra hosszabítsa meg a város a vele kötött szerződést. A tanács mai ülésében elutasító határozatot hozott és utasította a gazdasági ügyosztályt, hogy az árlejtést december hó 1-én tartsa meg.

— **Építési engedélyek.** A városi tanács a következő építési engedélyeket tette át a mérnöki hivatalhoz véleményezés végett: *Vidákovits Máthia* III. kör faskamra, *Mortenson Gyuláné* VII. kör toldalék épület, *Mokis Dávid* II. kör toldalék épület *Ifkovits János* IV. kör istálló, *Evetovits Péter* IV. kör pince, *Csikós Simon* VIII. kör lakóház, *Szárics Jakab* istálló és fakamra, *Dreher Antal* IV. kör jégverem.

— **A ludasi kántor, mint halottkém.** *Jets Dezső* ludasi kántort a tanács megbízta *Sztarek János*, az eddigi halottkém teendőinek ideiglenes ellátásával és ennek fejében részére 120 korona évi fizetés előírását rendelte el.

— **Régészeti ásatás.** *Szauerborn Károly* zombori nagybirtokos b.-monostorszegi birtokán *Gubitz Kálmán* ősemberi telep nyomára talált. A Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat e telep megásatását tervbe vevén, annak felkutatására *Gubitz Kálmán* kérte fel. *Gubitz* az ásatást folyó hó 17-én megkezdte.

— **Vasúti előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter *Réthey Ferencz* budapesti lakos vállalkozónak az államvasutak *Bajmok* állomásától, *Pacsér* község érintésével Ómoroviczáig vezetendő gőzmozdonyu vasutra az építési előmunkálati engedélyt megadta.

— **Uj és megszűnt iparengedélyek.** *Osztrigonác Pál*, hideg és melegételek kiszolgáltatása V. 136. *Hubert Beta* VII. kör. 47 sz. nyers ludmájkereskedését beszüntette, *Matták István* VI. kör 83 sz. a sütő iparát beszüntette, *Lányi Elek* hideg és melegételek kiszolgáltatása VI. kör. *Sztojásits István* kárpitósiipar VIII. 147. *Newingel Sándorné* szül. *Baranyi Mari* kárpitósiiparát beszüntette, *Palicsi* fogyasztási és értékesítő szövetkezet *Palicson*. *Lénárd Istvánné*, *Markovics Mária* divatárusüzletét beszüntette, *Wachsmann Jenőné*, szül. *Jakobcsics Ágnes* szodaviz gyár *Séchényi utca* 17. *Macherhammer Anna* *Piroska* VI. kör. *Tumbász L. József* rőtőszáru kereskedése V. kör. 967 sz. *Szuknovics Mihály* szuró iparát beszüntette IV. kör. 177. *Szilvásy Ferencz* zongorakészítő IV. kör. *Bercsényi-utca* 620. sz.

— **Ajánlat díszletfestésre.** *Strausz Béla* a budapesti népszínház és magyar színház díszletfestője, aki már az egész ország nagyobb városainak elismerését vívta ki a színházak részére készített festményei révén, a helybeli városi színház részére festendő díszletek elkészítésére ajánlatot tett a városnak. A városi tanács legközelebbi ülésében fog dönteni a színházi festőmunka ügyében.

— **Alapító tagok** *Kulpin*, Ó-Kér, *Piros*, *Járek*, Ó-Soóvé és *Petrovác* községek a Bácsmegyei kör alapító tagjai sorába léptek.

— **Elégett ember.** E hó 7-én hétfőn *Galacz András* pacséri tanyai lakos udvarán az összehordott szárizók meggyulladt, a tűz belekapott a házba is, mire a károsnak 67 éves *Galacz András* idb. nevű édesapja az égő istállóba rohant, hogy a bennlévő állato-

kat megmenthesse, e közben az égő tető lecsuszott, minek következtében az öreg *Galacz* nem birt kimenekülni és benégett. A tűz lába és keze fejeit teljesen elégette.

— **Tűzriasztás.** Ma déli 1/2 1 órakor az V.-ik köri *Pénzes-utczából* tüzet jeleztek. A városi önkéntes tűzoltók kivonultak a helyszínére, de munkájuk nem akadt, mert akkorra már sehol sem mutatkozott tűzveszedelem.

— **Az óverbászi szarvasmarhadíjazás elhalasztása.** A Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület által *Overbász* községben folyó évi szeptember hó 13-ára kitűzött szarvasmarha díjazást az ott fellépett száj és körömfájás miatt az egyesület későbbre elhalasztotta.

— **A díjbirkózó vendégszere plése** *Schweitzer Szilárd* békés-gyulai illetőségű díjbirkózónak nem sok anyagi diadal juthatott osztályrészüll küzdelmes pályáján, *Szegeden* ugyanis már egy ízben baja volt a rendőrséggel, a mely lopásért vette gyanuba. Most pedig *Szabadkára* jött és itt hamisított rézgyűrűkkel akart jövedelemre szert tenni, azonban rajta vesztett, mert a csendőrség nosztét vette üzelmeinek és ma letartóztatta.

— **Letartóztatott zsebtolvajnö.** *Boldizsár Mari* *bajmoki* illetőségű zsebtolvajnöt a rendőrség ma itt *Szabadkán* letartóztatta. Illetőségi helyére fogják toloncsolni.

— **Lólopás Halason.** A halasi rendőrségtől távirati értesítés jött, hogy ott *Kolózi Imre* földmivelőtől ismeretlen tettesek egy 5 éves pej kanczát, ezenkívül egy kabátot, subát és egy pár csizmát elloptak.

— **Anyakönyvi hírek.** *Meghaltak:* *Mukics János* 8 hó, *Gálfy István* 2 év, *Gákovics Gábor* 2 év, *Szovai Mátyás* 16 hó, *Poska Teréz* 6 nap, *Mlinkó Ferencz* 11 hó, *Boritják Koléta* 7 nap, *Peics T.* *Fülöpné Komnenov Zorka* 23 év, *Milunovics István* 11 hó, *Matkovics József* 35 év. Született 13, 7 fiu, 6 leány. Eljegyzés: *Vukov Sándor* *Sárcsevits Krisztinával*, Házasság: *Ferder* *Lajos* államvasuti ellenőr *Budapestről* *Janiga* *Julia* kisasszonyt. *Bencsik Miklós* *Gál Máriával*, *Neorcics Kálmán* *Bacsics Matildal*.

Bomba a laktanyában.

Ez alatt a cím alatt írja a Zomborban megjelenő »Bácska« a következőket:

Pár nap előtt óriási szenzáció híre terjedt el Zomborban. Nem volt kevesebbről szó, minthogy a helybeli cs. és kir. *Ferenc József* laktanyában egy veszedelmes bombát találtak az egyik legénységi szobában.

A bombát az egyik század szobában találta meg a századszabó és egy-két napon át ott is tartotta magánál. A katonák, akik ki-be jártak a szobában, valamennyien kezükbe vették a bombát és játszottak vele, nem is gondolva arra, hogy magát a rettenetes halált tartják a kezükben. Ide-oda találgatták, hogy mi is lehet a furcsa szelencze, míg végre is legjobbnak látták feljelenteni a dolgot.

A századszabó le is vitte a szelenczét a hadkiegészítő irodába, ahol a tisztek annak megpillantásakor megütközve konstataáltak, hogy a kis bádogszelence a legveszedelmesebb gyilkoló szer. Nyomban értesítették *Dicht Adolf* alezredest a felfedezésről, aki rögtön intézkedett a veszedelmes eszköz eltávolításáról és megindította a legszigorubb vizsgálatot. A laktanyában levő legénységet rögtön kihallgatták, de semminemű pozitív

eredményt nem tudtak elérni annak kiderítésében, hogy mi módon került a bomba a laktanyába. A legénység csak annyit tudott mondani, hogy a szelenczét az egyik szadzszobában találták meg, a gyutacs nem volt meggyújtva, egy kialudt cigaretta azonban feküdt mellette mintegy két ujnyira. Egyebet senki sem tudott.

A bombát *Dicht* Adolf alezredes azután átadta vegyvizsgálatra *Predragovits* Szilárd nyug. cs. és kir. utászszázadosnak és felkérte Szabó László városi mérnököt közreműködésre a vizsgálatnál. A szakértők a bombát kellő intézkedés mellett felbontották és megdöbbenve konstatálták, hogy az a legveszedelmesebb robbanó szerekét, ekrasitot és filipittet rejtett magában.

A bomba négyszögletű kis bádogszelence, amely oly mennyiséget tartalmazott a veszedelmes anyagokból, hogy robbanás beálltával a fél laktanya légbe repülhetett volna. Konstatálva lett, hogy a bomba oly gyártmány, melyet a monarchiában sehol sem készítenek és e körülmény még titokzatosabbá teszi az esetet.

A legkalandosabb hírek keletkeztek az eset nyomán, mert senki sem tudja elképzelni a bomba eredetét.

Legvalószínűbb az a feltevés, hogy a bombavetés összefüggésben van a katonák viszatartásával, amit megerősít az a körülmény is, hogy éppen abban az időben lett a bomba elhelyezve, midőn a legénység zöme távol volt és a tettesek talán a laktanyaépület légberöppentésével akarták elérni, hogy a legénységet nem bírva elhelyezni, hazabocsájtották volna. Mindenesetre óriási fontosságú ezen eset és mindenki érdeklődéssel várja a vizsgálat továbbfejlődését.

Hogy mily veszedelemben forgott egy a legénység, valamint a laktanya egész környéke, arra elég azt felemlitenünk, hogy a két veszedelmes robbanó anyagból, az ekrasitból és filipittből elég egy grammnyi adag, hogy a legborzasztóbb pusztításokat végezze.

Valóban csakis a jó Isten őrizte meg a szegény katonákat a biztos és rettenetes haláltól.

Törvénykezés.

Büntető főtárgyalások.

A szabadkai büntető törvényszék a jövő hétre a következő ügyeket tűzte ki főtárgyalásra:

Szeptember 21-én. Schossberger Simon—becsületsértés. Egresi Elek és t.—szándékos emberölés kísérlete. Minibauer Ignác—lopás. Minibauer Ignác—lopás.

Szeptember 22-én. Káposzta Mária—lopás. Bogáromi József—közokirathamisítás. Tokodi János és társai—lopás. Kuluncsics Márk—sikkasztás.

Szeptember 23-án. Pinkász Bertalan—csalás. Özv. Vörös Istvánné—magzat elhajtás. Gábor Márta—lopás. Özv. Szerezla Jánosné és t.—sikkasztás. Barakovics Mária—lopás.

Szeptember 24-én. Pili Margit és tsai—lopás. Pili Roza és t.—lopás. Keller Henrik—s. t. sértés. Pasztik Antal és t.—s. testi sértés.

Szeptember 25-én. Führ Mihály—megvesztegetés. Szlavny Jęftő—gondt. okozott emberölés. Özv. Császár Sándorné és társai—s. t. sértés. Budincevics Boldizsár—s. t. sértés. Sóti Victoriné és t.—lopás.

SZINHAZ.

Popini Oliva hangversenye.

E hó 24-én gyönyörködhetünk a világhírű énekművész hangversenyében, melynek változatos és igazán művésziösen összeállított programját itt közöljük:

I.

1. Samson és Dalila nagy ária. Éneklő: Poppini Oliva. Saint Saens.

- Die Uhr. Leowe.
- Madrigal. Chaminade.
- Schnell vergessen. Tchaikowsky.

II.

a) Romans. Tchaikowsky.
b) Ich liebe dich. Grieg.
c) Le secret de Colombinó. Éneklő Poppini Oliva. Taglioficó.

III.

- Armadia, nagy ária. Hänel.
- Liliomszál kurucz nóta Dinzl.

IV.

- Carmen Habanera Bizzé.
- L'Aneau d' argent Chaminard.
- Nina Pergoletes.

V.

- Ave Mária Luzzi.
- Altató dal Moskowsky.
- Hinderrnisse Thieriot.

Magyar dalok, kurucz nóták.

Az összes dalokat zongorán kíséri Pfeiffer József számtanácsos ur.

NYILTTÉR*)

Nyilt levél,

szabadkai izr. polgártársaimhoz!

Lezajlott tehát nagy trombita és dobszóval az új templom felavatása sok száz és ezer ember jelenlétében, a megyéből és még azon túl is ide összesereglett előkelő papok és vendégek szemelátára megtartott a felavatás és az elmaradhatatlan bankett, amelyen mindennemű és minden rangú fényesebbnél fényesebb felköszöntők hivatalos alakban röpitettek el a levegőben és midőn ezek elhangzottak egy szerény férfi felállt, nem hivatalosan ugyan, poharát üritvén annak a megboldogultnak emlékére, kinek egyáltalában köszönhető, hogy ez a diszes imaház elkészült és — a ki egész életén át ennek a hitközségnek nagylelkű jótévedője volt.

Ez volt az egész epizód, mely annak a Geiger Adolf emlékének szenteltetett és ha az a tiszteletre méltó úri ember fel nem szólal, hiszen erre köteles nem volt, úgy bizonyára még ez a szerény felszólalás is elmaradt volna.

Hitsorsosok! Én nem avatkoztam és a jövőben sem szándékozom a szabadkai izr. hitközség ügyes bajos dolgaiba magamat ártani, huszonöt éve támogatom ezt a hitközséget sokszor válságos percekben és nem azért szólok most hozzátok, hogy magam részére vagy a saját céljaimra hódítsalak benneteket, nekem elég volt ebből a dicsőségből, de midőn boldogult édes atyám fél századon át gyakorolt önzetlen áldozatkészségét, emlékét bizonyos egyének részéről megsértve látom, kénytelen vagyok fiui szeretetem, atyám emléke iránti kegyelem megnyilvánulásának tért engedni, mely annyira sértve lett, hogy kénytelen vagyok ezen uton fájó érzelmeimet veletek közölni.

Ezek az urak nagyon jól tudják, hogy a szabadkai izr. hitközségben létező összes

*) E rovat alattiakért nem felelős a szerk.

jótekonysági intézmények alapját Geiger Adolf teremtette és még is nem találkozott a mostani előjáróságban egyetlen egy ember sem aki gondolkozott volna, hogy annak a férfinak az emlékezete a felavatás magasztos percében illő módon az ünnepély keretében bevonassék.

Az a márványtábla körüli harc előkre vonatkozott, de nem az elhunytakra, jogosan követelhettem volna, hogy édes apám emléktáblája a felavatási napon lelepleztessék, de nem tettem, mert elvártam a mostani vezetőség részéről, hogy holtak ellen nem harcol.

Szabadkán, 1903. szeptember 19.

Geiger A. Mór. ¶

Közzgazdaság.

Időjárás. (A központi meteorológiai intézet távirati jelentése.) E hó 20-ára szeles, hűvös időjárás várható esővel és zivatarokkal.

Gabonafőzde.

Budapesti gabonafőzde.

Ma szilárd tartott áron elkelt 40.000 mm. buza — rozs tartott, a többi termények változatlanul csendesesen zárultak.

A határidő üztetben buza és rozs szilárdult, míg zab és tengeri nyugodt maradt. Az általános forgalom mérsékelt volt.

	Kezdeté	Változás
Buza okt.-re	748	752—751
Buza	—	—
Buza ápr. 1904	774	776—776
Rozs okt.-re	623	626—625
Rozs	—	—
Rozs áprilisra	652	654—652
Zab okt.-re	547	546—545
Zab	—	—
Zab áprilisra	573	574—573
Tengeri szept.-re	617	618—617
Tengeri	—	—
Tengeri	—	—
Tengeri máj. 1904	541	543—541
Repce	—	—
Repce	—	—

Idegenek Szabadkán.

Szeptember 20.

Nemzeti szálloda: Dr. Szilágyi J. ügyvéd Bezdán. — Bencze Gyula tanár N.-Szében. — Strausz Béla festő Bpest. — Szávicz Emil jegyző Martonos. — Grünfeld Jakab keresk. Komárom. — Messer Béla utazó Besztercebánya. — Nathan Gusztáv utazó Köln. — Schwalb Vilmos, Rausch János, Schwarz Dániel utazók Bécs. — Tauber Ignác utazó Bécs. — Nánai Jakab utazó Bpest. — Csákányi Károly, Bruckner Fülöp utazók Bpest.

Bárány szálloda: Fürst, Matus József utazók Bécs. — Brunó keresk. Bpest. — Volf ut. Bpest. — Türk Ferencz utazó Bécs.

Polgári szálloda: Basch Sándor utazó Bpest. — Obláth Ferencz Bpest. — Veres Sándor igazgató és szintársulata Bpest. — Blényi György Kishegyes. — Ifj. Narg Ferencz Szaján. — Sinkovics Péter Gombos. — Freund György Szeghegy. — Rauchmann Simon Zenta. — Sommer Ernő Bpest.

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

Földmives iskolai tanulók alkalmazására vonatkozó ajánlat.

Igen jó sikerrel végzett, nagyon megbízható és elég gyakorlati tudással bíró, katona kötelezettségnek is eleget tett földmives-iskolai növendékeket ajánlhat, munkavezető gazdákul, vagy kulcsárokkul, a szabadkai földmives-iskola igazgatóságára.

Kelt Palicson, 1903. IX/17.

ELADÓ

a IV. kör Horváth-utca 123. számú

H A Z,

mely áll 4 szoba, konyha, kamra és melléképületekből.

Ertekezhetni **Nagy Tekla** vendéglőjében V-ik kör.

Egy esetleg két 14—18 éves jó házból való

FIU

tanoncúl felvétetik

a VIII. körű kéményseprőnél.

Gazda közönség figyelmébe

Weitzenfeld Márczel

kender-, kötél-, zsineg-, zsák- és ponyva raktára.

SZABADKA

Kovács u. 294 sz. Telefon 190

Az aratás alkalmából

ajánlja dusan berendezett

zsák és ponyva raktárát.

Morvai Novák S.

vasbeton és Rabitz munka vállalkozó. →

← marvány, mozaik és cementáru gyár.

Vasbetonból épült saját házában, a vasuti indóházzal
Telefon 238. sz. szemben. Telefon 238. sz.

Elvállal: vasbeton és Rabitz munkákat, beton csatornázás, beton műtárgyak, nedves falak szárzása és granitt-terazzo munkák.

Fürdő kádak, vizzartók, vizelők, szökő kutak, facement tetők.

Nagy és állandó raktár Román és Portland cementből.

Nagyban és kicsinyben a házhoz szállítva legjutányosabb árak mellett.

Nagy raktár mindennemű mozaik és cement lapokból 1—6 színben, kerámit lapok.

Kőagyagsövek. Szabadalmazott asphalt elszigetelő lapok nedvesség ellen.

Asphalt papír, stb.

POLÁNYI DEZSŐVöröskereszthez címzett gyógytárába egy hatodik gimnasiunot végzett magyarul és bungevacul beszélő **gyakornok** azonnal felvétetik.**SZABADOS SÁNDOR****könyvnyomdája Szabadkán**

a nemzeti Szálloda mellett

olcsó árak és pontos kiszolgálás mellett készít:

diszes gyászlapokat, névjegyeket, árjegyzéket, étlapokat, feltűnő falragaszokat, eljegyzési, esketési és báli meghívókat, izlésesen kiállított levélpapír és boritek címnyomatokat, ügyvédi és hivatali nyomtatványokat, üzleti körleveleket, műveket és táblázatokat, havi és folyóiratokat, szalag-aranynyomást, reklamkártyákat stb.

SÜRGÖNY-CZIM:
DÁNIEL SZABADKA

AJANLJA A DUSAN FELSZERELT
CSERÉPKÁLYHA- ÉS CEMENTÁRÓ
RAKTÁRÁT

DÁNIEL JÓZSEF
Szabadka

CSERÉPKÁLYHA-KÉSZÍTŐ
ÁLLANDÓ MINTARAKTÁR:
BATTHÁNYI-UTCZA, CSAJKÁS-FÉLE HÁZ

ELVÁLLAL MINDENFÉLE E SZAKMÁBA VÁGÓ MUNKÁT.

Kérjük a czégre ügyelni!

Legnagyobb választék
kész férfi és gyermek ruhákban
Földes Samu és Társánál
Szabadkán
Főtér, Vermes palota.

Legolcsóbb árak az őszi idényre:

Őszi gyermek öltöny . . . 6.— kor.
Őszi gyermek felöltő vagy téli kabát 9.— kor.
Őszi férfi öltöny 17.— kor.
Őszi férfi felöltő, téli kabát vagy Ulszter . . . 19.— kor.
Őszi nadrág, szövet . . . 6.— kor.
vagy Kamgarból, minden szín és nagyságban, jó minőségű szövetből, felelősség mellett!

Gyors elszakadás esetén azonnal másik új ruhával kicseréljük!

Kérjük a czégre ügyelni!

A mű festőhöz

czimzett egyházi szerek és festék kereskedés,
mű és iparfestészeti terem megnyitás.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy a közel husz éven át főnálló üzletemet megnagyítom és kibővitem **egyházi szer és festék-kereskedéssel.**

A »Műfestőhöz« czimzett kereskedésben elfogadtatnak megrendelések egyházi köpfestésre, portraif festésre, templom festésre bármely stylben; szobafestések magyar stylben; termek és szállodák modern kifestése; aranyozások, oltár-építések, szobrok polikromlronása, másolások, szóval minden a műfestési és festési szakmába vágó munkák.

Előnyös beszerzési források lehetővé teszik, hogy **eredeti gyári árakban számíthatok, s így ve-vő:met olcsón és szolidan szolgálhatom ki.**

Ajánlom továbbá a festőknek és háztulajdonosoknak legujabb találmányomat **nedves falaknak szárazza tétele végett festés által,** mely feleslegessé tesz minden grundolást, s hulladék leválást. Ezen új találmányom **a Bátorí magyar új enyv,** mely kizárólag csak nálam kapható. — 100 kiló 25 kor., ugy, hogy meghigitva egy kiló enyv csak 4 fill érbe kerül. De a festőnek azáltal is nagy előnye van, mert oly kész enyvet kap amelyet bármily vízzel megtrikíthat, szagtalan, főzni nem kell és sok időn át tartható, mert nincs romlásnak kitéve.

Festőmestereknek 1 kilónként is szolgálók, 1 kiló 10 fill. a mi egy menyezethoz vagy egy falnak elégséges.

Bátorí (Blaskovits) Mihály
műfestész Szabadkán.

Üzlet: Deák-utca Joó-féle ház. Lakás: VII. kör, Erdő-utca 66. sz

**Magyar kölcsön-
könyvtár előfize-
tési ára egy hóra**

1 korona

Heumann Mór
könyvkereskedésben

Szabadkán.

Dr. Kalmár Antal
könyve

Beksics Gusztáv történet- és közjog-
írása czimű **elkobzott könyv** máso-
dik kiadása megjelent, ára 7 kor.

Kapható:

Heumann Mór
könyvkereskedésében Szabadkán.

Kitüntette Buda-
pesten 1896.

Horváth Sándor
kosárfonodája

Jókai-utca Szabadkán, Vermes-féle ház, 38. sz. alatt.

Kitüntette Sze-
geden 1899.

Elvállal, készít és raktáron tart: **Gyermek kocsikat, utazó kosarakat** legfinomabb nád- és pálma kézikosarakat, gyékény kosarakat, gyékény szatyrokat

Kiállításí érem. **placzi kosarakat fedéllel és fedél nélkül, virág állványokat;** legdiszesebb kivitelben. **Koosi kasokat** koczkás és sima fonással. — Szóval minden e szakmába vágó diszmunkák olcsón készíttetnek. **Nádszékek a legjutányosabb árban készíttetnek**

Ezüst érem.

Van szerencsém t. cz. szives tudomására hozni, hogy több év óta fenálló szabó üzle-
temet a

női ruha elkészítésre

is kiterjesztettem, s e célra berendezett mű-
helyemben (Tompá-u. 296. »vörös ökör« is-
kola mellett) elkészülnek — szakszerűleg —
a legszebb női divat toilették, angol kos-
tüm, diszes tavaszi és nyári ruhák stb. —
Különös figyelmébe ajánlom a

női felső-kabátokat és
ANGOL RUHAKAT,
melyek műhelyemben **férfi szabó munkások által** készülnek. Remek állásért (Palota, Spenser vagy testhez álló) kezeskedem.

Barth Henrik
férfi- és női szabó.
Eötvös-utca 60. szám, (Halpiacz.)

KLADÉK és HAMBURGER KÖNYVNYOMDÁJA

GÓZFÜRDŐVEL SZEMKÖZT. SZABADKÁN. BATTHÁNY-UTCZA 5. SZ.

Van szerencsém a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy helyben Batthány-utca 5. sz. alatt évek óta fennálló és jó hírnévnek örvendő, eddig Kladek István és Társa úr kizárólagos tulajdonát képezett

KÖNYVNYOMDÁJÁNAK

1903. évi szept. hó 15-ikétől *Hamburger Mór* úr, ki e szakma terén sok évi tapasztalattal bír, társtulajdonosa lett és e naptól fogva a nyomdát

Kladek és Hamburger

czég alatt folytatjuk.

Midőn ezt a n. é. közönség szives tudomására adjuk, kérjük, hogy czégünket megtisztelni s becses pártfogásukba venni kegyeskédjék.

Teljes tisztelettel

Kladek és Hamburger.

Olvasd!

Olvasd!

ENGL ADOLF

varrógép-kerékpárraktára és házi sürgöny (villamos osengetyű) installáló intézete.

Szabadkán, Kossuth-utca

a „Pest szálloda“-nak és dohány nagyüzsdének átellenében.

elsőrendű varrógépeit — részlettízítésre is, és a cöntinens legjobb kerékpárját, a „Styria“-t, a melynek főképviseelője, egyszeremind Szabadka és a megye nagyobb területére.

Különösen felhívja a hölgyközönség figyelmét műhímzőgépeire, a melyekkel bármilyen komplikált mintájú hímzést művésziességgel lehet előállítani.

Minták és gépek bármikor megtekinthetők és szaktanítás INGYEN.

Bevezet házi sürgönyöket (villamos osengőket és elfogad mindennemű e szakba vágó valamint bármilyen gépjavitást, lelkiismeretesen, pontosan és olcsón.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Elegáns kalapok, nyakkendők, botok, gallér és kézelők, keztyűk, harisnyák, fekérneműek és sport cikkek dús választékban.

==== Különlegességek női bluzokban. ====

EISLER IZSÓ

férfi és női divatárúházában

Szabadkán, főter.

LENGYEL MANO

Bank és Bizományi Üzlete

Szabadkán,

1. kör, Eötvös-utca 117. sz.

(az »Arany dinnye«-hez ozimzett házbán.)

Kladek Kázmér

diszszoba festő és mázoló Szabadkán
Bercsényi-utca, 669. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó munkálatokat, a legkényesebb izlésű szobák, vendéglők és termek festészetét — enyv, olaj, vagy tempera kivitelben

jutányos árak mellett.

Szeplőt, májfoltot,

bőrtakákat, anyajegyeket, pörsenéseket és mindennemű más foltot rövid használat után eltávolít az arczról és kézről s a bőrt puhává és fehérré teszi a

Govorkovich Janos

eszéki gyógyszerész által készített:

Eszéki Mária-kenőcs,

amely a dr. SPITZER-féle

Mária szappannal

együtt használva állandó és üde szépséget kölcsönöz az arcnak. — A köszönő levelek ezrei tanuskodnak a világhírű kenőcs bámulatos hatásáról.

Kapható Szabadkán:

Zalán Béla droguerlájában

A kenőcs ára 70 fill., a szappané 80 fill.

Legolcsóbb a

Terézia levélpapír

szép Ivori színben, tükör sima felületű, kellemes írás. — 50 boríték és 50 levélpapír, diszes dobozban

65 krajczár.

Kapható Keumann Mór papirkereskedésében Szabadkán.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a Bácskában 600 korona, 700 korona sőt 800 korona is katasztrális holdanként.

Megvásárolt földekre a vételár háromnegyedrészé lesz megszavazva.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schäffer Dilmos

bankigazgató

Szegeden.

Megbízható, szolid ügynökök alkalmaztatnak.

Ajánl törlesztéses jelzálogkölcsönöket 10 évtől 60 évig terjedő visszafizetéssel 3½, és 4% kamattal, városi bérházak és földbirtokokra leendő betáblázás mellett,